

Posudek diplomové práce

Diplomant: Egor Popov

Název práce: Kult osobnosti v Sovětském svazu a jeho právní důsledky

Konzultantka: JUDr. Mgr. Vendulka Valentová, Ph.D.

Diplomová práce studenta závěrečného ročníku Fakulty právnické ZČU v Plzni Egora Popova se zařadila mezi skupinu diplomových prací, které jsou na Katedře právních dějin věnovány dějinám novověku, v tomto případě se jedná o dnes velmi ožehavou problematiku, a tou je kult osobnosti. Diplomant se ve svém případě zaměřil na otázku kultu osobnosti v SSSR a na jeho právní důsledky. Téma kultu osobnosti je problematikou, která na sebe velmi často strhává pozornost studentů, kteří si jej pak vybírají za téma svých diplomových prací z právních dějin, ale často zapomínají na to, že mají napsat práci právněhistorickou s důrazem na první část použitého přídavného jména. Toto však není případ předložené diplomové práce, ve které autor předesílá „jeho právní důsledky“, jak plyne z názvu práce, a to zejména v poslední kapitole sedm, a to podrobnou analýzou.

Na úvod je nutno poznamenat, že autor se zhostil svého úkolu velmi dobře. Podařilo se mu na základě dostupné literatury, jak české, tak zejména cizojazyčné, získat dostatek informací a podkladů pro napsání velmi zdařilé diplomové práce.

Diplomová práce je rozdělena kromě úvodu a závěru do sedmi zásadních kapitol.

V úvodu autor nastínil svoji motivaci a stručně charakterizoval období, kterému se věnoval v následujících kapitolách. V kapitole první se diplomant zaměřil na vymezení pojmu kultu osobnosti a na jeho světové představitele v průřezu dějin.

V kapitole druhé autor hledal ve Stalinově dětství „kořeny jeho zla“. V navazujících kapitolách tři až pět pak chronologicky sledoval cestu mladého revolucionáře přes rok 1917, občanskou válku a funkci generálního tajemníka až k nabytí široké osobní moci po Leninově smrti. Dále opět v chronologickém sledu popisoval Stalinovo působení ve vedení strany sovětských bolševiků. Soustředil se při tom na jeho snahu upevnit svou osobní pozici. Autor diplomové práce nejdříve čtenáře seznámil s tím, jak se Stalin vypořádal se svými potencionálními soupeři

v zápase o nástupnictví po Leninovi. Připomněl prosazení hlubokých zásahů do ekonomické sféry, tzn. industrializace a kolektivizace ve 2. polovině 20. let a na začátku 30. let 20. století, které se zásadním způsobem dotkly života všech obyvatel státu. Zmínil i stranické boje a represálie z 30. let a velmi vhodně uvedl i to, že Stalinovu pozici významně posílilo vítězství ve druhé světové válce. Stručně se zmínil i o dopadu kultu osobnosti na vývoj v poválečných „lidových demokraciích“, tedy ve státech, které se v rozdělené Evropě dostaly do sféry vlivu Sovětského svazu.

Autorovy statě o Stalinově kariéře jsou přesvědčivé, nicméně se domnívám, že trochu jednostranné, respektive připouštějící jen jednu stránku daleko šířeji založeného problému. Kult osobnosti nebyl jen záležitostí Stalina, byť se stal personifikací kultu a jeho osobnostní založení hrálo při jeho prosazení a prohlubování významnou roli. Šlo o celkový systém řízení, v němž působily stovky níže postavených Stalinů, Berijů či Ježovů, kteří svévolně rozhodovali o osudech lidí, a stranických byrokratů, kteří z různě pospojované směsice historicky vypěstované poslušnosti, obdivu k novým idolům a víry v jejich neomylnost, neschopnosti, strachu, pocitu ublížení, prospěchářství nebo prosté lidské zloby, příkazy Stalina a mu podobných „Stalinů“ více či méně ochotně realizovali. Toto by bylo vhodné ještě do předložené diplomové práce zařadit. Vhodně je v předložené práci alespoň zařazena ve spojitosti s právními důsledky podkapitola 5.5. (s.46-58), která je zaměřena na vývoj práva v RSFSR a SSSR.

Z právních aspektů se diplomant ze zcela pochopitelných důvodů zaměřil zejména na trestněprávní represe a represivní administrativní opatření. Zde by za zmínku stály i pokusy v oblasti rodinného práva a některá pracovněprávní opatření. Jsem toho názoru, že k výkladu o kultu osobnosti patří, a že k právním výkladům o kultu osobnosti patří také analýza fungování státního mechanismu, a to nejen činnosti soudů a bezpečnostních složek, ale též tvorby práva a výkonu státní správy.

Závěr obsahuje zajímavé shrnutí celé diplomové práce a také cizojazyčné resumé, tentokrát v ruském jazyce. Předložená diplomová práce je psaná velmi přehlednou formou. Ve své práci dokázal, že umí velice dobře pracovat s literaturou i prameny, o čemž svědčí obsáhlý poznámkový aparát. Shoda nalezená v systému Thesis je ve výši 10%, přičemž autor odkazuje na příslušnou literaturu a prameny.

S ohledem na shora uvedené skutečnosti doporučuji diplomovou práci Egora Popova k obhajobě a navrhuji známku velmi dobře.

Námět k obhajobě:

1. Represivní opatření v oblasti rodinného práva a některá pracovněprávní opatření v období kultu osobnosti v SSSR

V Plzni dne 10.4.2022

JUDr. Mgr. Vendulka Valentová, Ph.D.